

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an 3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$ an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Insertiuni

Un sir garmond: o dată 7 cr., a doua óra 6 cr., a treia óra 5 cr., și de fiesce care publicatiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la redactiunea și Administratiunea Unirii în Blaș.

Anul IX.

Blaș 11 Martie 1899.

Numérul 10.

Eră nouă.

Foile magiare iubilează tóte, și tóte vestesc același lucru: răsăritul unei noue ere în viața publică a țerii noastre.

Și cum nu?

N'a zis óre noul cap al guvernului în fața parlamentului, că principiile, de cari dînsul se va conduce, vor fi: *dreptatea, adevérul și legea*, față de orî ce confesiune, față de orî ce naționalitate, față de orî ce partid?

Și n'a promis óre noul president al ministeriului, că va introduce judicatura Curiei în afacerile electorale, că va pedepsi orî ce ingerință nelegală asupra libertății alegerilor?

Au dară dreptate foile magiare, când iubilează. Pentru că în adevér, chiar și dacă nu s'ar ținé de cuvînt noul ministru president, totuși al dînsului ar rămáne meritul de a fi promis macar executarea imparțială a legilor și libertatea alegerilor. Și că chiar și o asemenea promisiune trebuie să se socotéscă drept merit, asta nu e glumă, ci e un adevér, e o realitate. Orî dórá a *promis* óre carele dintre ministri-presidenti de mai înainte aplicarea imparțială a legilor față de toți cetățenii și libertatea de alegeri?

Étá dară, că dreptate au foile magiare, când se bucură. Și constatările, ce le fac în bucuria lor, pentru noi sînt fórté prețioase. Ele adecă recunosc, că în Ungaria până acum, de când e la putere sistemul liberal, de lege, de adevér și dreptate nu puté fi vorbă; apoi că

alegerile se făceau cu tot felul de terorizări, cu corupție, cu ajutor de baionete și cu bani.

Noi tóte aceste de mult le-am zis, și aceia, cari azi le zic, atunci ne luaū în ris. Nu cântau óre unisono tóte foile magiare, că libertăți publice ca în Ungaria nu mai sînt nicăiri, și că nicăiri în lume nu le merge așa de bine naționalităților ca la noi.

Acum inse, când un guvern prepotent a procedat față cu partidele opoziționale magiare tot cam așa, cum procedau toți față cu noi, étá că de o dată s'a schimbat situația, și acum tot aceleași foii preamăresc pe Széll Kálmán, pentru că macar a *promis* a observa legea, dreptatea și adevérul față cu toți.

Și ast fel avem o constatare unanimă: *a respecta legile, adevérul și dreptatea, în Ungaria nu e un lucru de sine înțeles, ci e un merit.*

Dar mai este încă ceva. Foile magiare, mai ales acele, cari staū în serviciile guvernului celui nou, așteptá, ca foile naționalităților să se asocieze și ele la imnul de veselie al foilor magiare, ca ast fel să védá curtea din Viena, că Széll e omul doririlor și că acum de la Ungaria își póte lua gândul, de óre ce Széll prin vorbirea sa de program de o dată a vindecat tóte durerile, tóte ranele, și a deslegat tóte cestiunile, ce de atáta vreme așteptau, să fie rezolvate.

Dorința acésta a foilor magiare nu o putem trece cu vederea.

Étá dar răspunsul nostru.

Noi nu ne putem asocia la urările, ce se aduc noului premier și guvernului său.

Motivele noastre sînt fórté simple, și credem, fórté întemeiate.

Domnul Széll a declarat, că prin venirea sa la putere nu s'au schimbat principiile de guvernare, adecă principiile liberale; tot ce s'a schimbat e: *directia.*

Ei bine, să binevoéscă foile magiare a lua la cunoștință, că noi nu putem saluta nici un fel de guvernament, care se razimá pe principii *liberale.*

Să nu fim réu înțelesi. Cei mai mulți cetitori sub principii *liberale* înțeleg principii generóse, isvorite din Evangelie, principiile libertății, egalității și frățietății. Principiile aceste le salutám și noi cu bucurie, și pentru realizarea lor gata sîntem a jertfi tóte.

Dar mai vorbim despre *liberalism* în înțelesul acela, în care vorbesce domnul Széll, despre *liberalism*, întru cât este o școlá politică, întru cât este un *sistem*. Principiile acestui *liberalism* sînt: omnipotența statului; negarea independenței bisericii față cu stat; confiscarea drepturilor individului și societății în favorul statului; ateismul statului ca atare.

Cum am puté așa dară noi, să salutám un guvern, ce se razimá pe asemenea base?

Dar domnul Széll a declarat, că *directia* se schimbá. Bine, dar póte

Feuilleton.

Grădina de legumi.

Disertațiune populară, rostită de Ioan F. Negruțiu, la adunarea generală a despărțămîntului XI (Blaș) al «Asociațiunii», ținută la 31 Iulie 1898 în Veza.

(Continuare.)

6. Petrinjelul.

Se cultivá întru tóte ca și morcovul. Nu suferé de frig, pentru aceea póte ierna și în pămînt.

Mai bine e inse, să lăsăm numai un strat de petrinjei peste iarnă în pămînt. Acesta încă îl acoperim cu nisce paie. În chipul acesta în Februar, Martie avem deja frunze verđi, prospete de petrinjel.

Dintre soiurile de petrinjei amintesc aci pe celea mai bune.

1. **Petrinjelul italian a lui Mauthner.** E fórté frumos, mare, lung și neted. (20 gramí 12 cr.)

2. **Petrinjelul lung și alb.** E cel mai bun soiú pentru iarnă. (20 gramí 5 cr.)

3. **Petrinjelul de vará.** E scurt și gros. Se face de timpuriú vará. (20 gramí 6 cr.)

4. **Petrinjelul de Anglia.** Se cultivá numai pentru frunzele sale fine. (20 gramí 30 cr.)

7. Păstărnacul.

Păstărnacul încă e o legumă, ce se folosește, ca să dăm bucatelor un gust mai bun.

Îi place pămîntul mai năsipos. Se cultivá întru tóte ca și moreovii și petrinjeii. Trebuie inse sămēnați ceva mai rar, ca morcovii.

Se pot sămēna tómnă târziu ori primăvara tare de timpuriú.

Avem dóuē soiuri de păstărnac:

1. **Păstărnacul de vará.** E scurt, gros și alb. (20 gramí 5 cr.)

2. **Păstărnacul de iarnă.** E lung, gros și alb. (20 gramí 5 cr.)

8. Telerul.

Telerul iubescé locul puțin umed, lucrat și gunoit bine.

Telerul îl sămēnám pe la finea lui Februar ori începutul lui Martie în strat cald.

E bine, ca încă pe strat cald să-l sădim o dată; ér în Maiú se răsădesce în

grădiná la depártare de 30 cmtri un fir de cel alalt.

Cresce frumos, dacă peste vará îi rupem de dóuē ori frunzele, ce sînt mai aprópe de pămînt, și dacă eiontám rădăcinile subțiri, cari sînt aprópe de suprafața pămîntului.

Soiuri mai bune sînt:

1. **Telerul uriaș de Erfurt.** E fórté fraged și gustos. (20 gramí 30 cr.)

2. **Telerul uriaș de Praga.** Se face mare. E cárnos și curat alb. (20 gramí 40 cr.)

3. **Telerul de forma unui mēr.** Se face rotund. Are un mez cárnos, fraged și fórté gustos. (20 gramí 40 cr.)

9. Ridichile.

Ridichile se fac bine în pămîntul gras, sfármicios, cam năsipos, cu pátură roditoare adincă și umed.

În pămîntul gras se fac ridichile repede și fragede; ér în pămîntul slab se fac lemuóse și fuți.

Se cultivá prin plivit și săpat. Când timpul e secetos trebuie udate.

Avem ridichi de lună, de vará, de tómnă și de iarnă.

direcția schimbată să schimbe și natura principiilor? Cine a mai audiat, ca spini să producă struguri?

E adevărat, că aplicarea umană a legilor poate stîmpăra asprimea lor, dar răutatea tot nu li-o iea de tot. Ast fel ori ce direcție bună ar avea de gînd să iea domnul Széll, anevoe va pute să ciînte ascuțitul multelor fărădelegi, ce se cuprind în inșe-și principiile sistemului liberal de guvernare.

Dar noi avem cuvinte de a fi sceptici chiar și față de afirmativa *direcție nouă*, ce are de gînd s'o inaugureze noul guvern.

A nume, domnul Széll a zis, că de scop final al politicii sale socotesce edificarea *statului unitar magiar*. Că ce înșamnă frasa acésta, scim prea bine cu toții. E vorbă adecă de contopirea naționalităților în o singură națiune, ori mai limpede zis într'un singur popor, în poporul magiar. Și de ore ce acésta nu se pôte de cât prin despoiarea naționalităților de limba lor, de individualitatea, de datinile și tradițiunile lor, edificarea statului magiar unitar este vinovat cu distrugerea naționalităților nemagiare din patria acésta.

Înșe naționalitățile aū drept la esistența lor și încă drept natural, care nimenia nu pôte, să li-l iea.

Așa dară tendința domnului Széll de a edifica statul unitar magiar e tot una cu tendința guvernelor precedente, și ast fel în cestiunea acésta pentru noi vitală guvernul domnului Széll e tot una cu guvernele de mai înainte.

Nu avem decî motiv de a iubila alături cu foile magiare. Vom aștepta desfășurarea lucrurilor. De o cam dată ne pare bine și de atîta, că opiniunea publică magiară recunoșce ea înșă-și necesitatea unei ere nouă, a unei ere,

cu care să domnescă dreptul, adevărul și legea.

Reformarea institutelor de credit și economii. În zilele din urmă ziarele ungurești aū scris diferiți articli referitori la cestiunea reformării institutelor de credit. Se înțelege, că după coloritul lor politic, unele cer intervenirea guvernului pentru încunjurarea defraudărilor, ér altele protesteză contra acestei intreneniri zicînd cu tótă dreptatea, că guvernul să-și măture înaintea casei lui, că are ce, și să lase institutetele, să se îngrijescă ele de averea lor.

Guvernul nu vre, să reformeze institutetele de bani prin o lege nouă.

Ministrul a declarat adecă, că cunoșce defectele institutelor și voesce sanarea lor, înșe crede, că e fôrte primejdios, ca dintr'odată să supună tôte institutetele unui singur șablon. Sînt institutete, cari își pörtă afacerile în mod abnormal, în fond înșe sînt solide, și greșelile farmali ușor se pot îndrepta. Sînt înșe altele, cari manipulează lege artis și în tótă privința corêspund formelor legali și praxei comerciali, înșe totuși pot fi cu dreptul esceptionate, în dată ce situația și modul lor de manipulare se esaminează mai profund din partea unui specialist. Ast fel dînsul e de părere, că trebuie să se institue un ast fel de organ, care nu numai să controleze, ci să servescă și cu instrucțiuni. Și ca acésta să se ajungă mai ușor e de părere, ca institutetele din capitală să facă — în înțelegere cu dînsul — „puțină presiune“ asupra institutelor din provincă, declarînd, că numai cu acele institutete staū în legătură de reescompt, cari primesc organul acesta de controlă și instrucție.

Ministrul crede, că atîta ar fi de ajuns.

Aceste declarațiuni, pe cum și falimentul băncii din Kis-Czell, aū îndemnat ziarele guvernamentali, să cêră intrenenirea guvernului în conducerea institutelor de bani. Cer, ca institutetele să fie conduse de autori-

tățile comunale. Ast fel profitul curat să se împartă nu conform intereselor acționarilor, ci după cum cere interesul celor de la putere.

Pretind apoi, ca guvernul să statorescă o proporție dréptă între capitalul social și depunerile ce le pôte primi un institut de o parte, ér de altă parte modul plasării banilor depuși. Zic ele, că dacă s'ar statori, că nici un institut nu pôte primi depunerî mai multe ca de 5 sau 10 ori capitalul social, nu s'ar întimpla anomalia, ca un institut cu fl. 50.000 capital să aibă depunerî de fl. 1.000.000, și ast fel deponenții n'ar fi așa espuși la perderî. Dacă, mai de parte, institutetele ar fi obligate, să-și plaseze o sumă mai înșemnată de bani în hârtii de stat, deponenții ar avea o asigurare mai mare, ér institutetele, în timp de crisă, prin vinderea sau lombardarea hârtiilor mai ușor ar satsifface pretensiunilor clientelei și n'ar ajunge în impasul de a sista plătirile.

Reformele să se introducă pe incetul, ca nici un institut să nu sufere zguduire.

Ziarele opoziționali sînt în contra amestecului guvernului în afacerile institutelor de bani.

Sintem de convingerea, că aceste din urmă aū dreptate.

Avem legea comercială (art. XXXVII din 1875), care prevede apriat drepturile și datorințele acționarilor, a direcțiunii și a comitetului de supraveghiare.

Membrii direcțiunii unui institut pe acțiî nu pot avea credit la societatea condusă de dînsii.

Nu s'aū întimplat ore cele mai multe falimente chiar prin creditare de sume enorme membrilor din direcțiune?

Va să zică, nu s'a observat legea, respective praxa.

Se compun bilanțe nereale și se falsifică cărțile de contabilitate.

Bine, unde sînt membrii direcțiunii și a comitetului de supraveghiare?

Falsificări făcute în timp de ani trebuie să ajungă la cunoștința cel puțin a unui

Ridichile de lună se samenă în fie care lună. Prin Ianuar și Februar în strat cald, ér de aci în colo în pămînt rece.

Ridichile de vară se samenă de la sfârșitul lui April până la sfârșitul lui Iunie; ridichile de toamnă din Iuliu până în Septembrie; ér celea de iarnă din August până la sfârșitul lui Septembrie, tôte în depărtare de 15—20 cmtri un fir de cel alalt.

Ridichile de lună se fac în 3 săptămâni. Trebuie să le sâmenăm tot la 14 zile, dacă voim, să avem necurmat ridichi de lună prospete. Celea de vară le folosim preste vară; ér celea de toamnă și iarnă le culegem prin Octobre Novembre. Le tăiam frunzele și le păstrăm preste iarnă în pivniță în nâsip.

Ridichile de sâmintă le sâdim în luna lui Martie de parte un soiū de cel alalt, ca să nu se corcescă pe timpul înfloriri.

Sâmintă se adună în lunile August și Septembrie. Sâmintă la ridichi își păstrează puterea de încoltire 4 ani.

Dintre multele soiuri de ridichi amintesc aci următoarele.

Soiuri de lună:

1. **Ridichea numită „Pétra scumpă“.** Cresce repede și se face mare, de 4 ori așa de mare ca ridichile comune de lună. Se pôte sâmenă iarna și primăvara mai de timpuriū în strat cald; ér mai târziu în pămînt rece. (20 gramî 60 cr.)

2. **Ridichile albe de Paris.** Se samenă în strat cald. (20 gramî 10 cr.)

3. **Ridichea „Non plus ultra“ a lui Mauthner.** E rotundă și de colóre roșu scarlat.

E soiul cel mai bun dintre ridichile de lună. Se samenă pe strat cald și se face tare de timpuriū. (20 gramî 30 cr.)

4. **Ridichea de Paris a lui Mauthner.** E de două soiuri: unul e rotund, roșu, ér al doilea soiū e ca un ou, cu virful alb. Pe strat cald se fac în 15—20 zile. (20 gramî 20 cr.)

Notă. Sâmintă de ridichi de lună din soiurile amintite se vinde și amestecată: $\frac{1}{2}$ chilo 1 fl.; 20 gramî 10 cr.

Soiuri de vară.

1. **Ridichea uriașă de Stuttgart.** E de colóre albă, creșce mare și de timpuriū. (1 măsură 10 cr.; 20 gramî 30 cr.)

2. **Ridichea vineză de Maiū.** E lungă, albă și fôrte gustosă. (20 gramî 10 cr.)

3. **Ridichea de Strassburg.** Are forma unui ou. (20 gramî 15 cr.)

Notă. Sâmintă de ridichi de vară încă se vinde și amestecată: $\frac{1}{2}$ chilo 1 fl. 20 cr.; 20 gramî 15 cr.

Soiuri de toamnă.

1. **Ridichea roșie de China.** E bună, fragedă, cu un gust de tot plăcut. (20 gramî 20 cr.)

2. **Ridichea de München.** E curat albă la mez, gustosă și fragedă. (1 măsură 10 cr.; 20 gramî 30 cr.)

3. **Ridichea roșie scarlat de China.** E cea mai bună dintre soiurile de toamnă. Se pôte sâmenă preste întreg anul. (1 măsură 15 cr.; 20 gramî 45 cr.)

Soiuri de iarnă.

1. **Ridichea neagră de Erfurt.** E cea

mai cunoscută și mai plăcută ridiche de iarnă. (20 gramî 10 cr.)

2. **Ridichea de Paris.** Cu cōja de colóre neagră ca cărbunele, și cu un mez alb ca néua. (20 gramî 20 cr.)

9. Sfecla roșie.

Sfecelele iubesc pămîntul bun, cu pătură roditore adîncă.

Se samenă pe la începutul lui April în strat cald, de unde apoi se rêsădesce în depărtare de 30 cmtri un fir de cel alalt.

Pentru iarnă se pot sâmenă și în pămînt rece, cam prin Iunie Iuliu. Se cultivă prin săpat și plivit.

Sfecelele se coc în cuptor ori rer și apoi se muréză. Ne daū o sălată fôrte bună și sănătósă.

Soiuri mai bune sînt următoarele:

1. **Sfecla de Egipt a lui Mauthner.** Are o colóre roșie închisă. E cel mai bun soiū pentru sălată. (20 gramî 20 cr.)

2. **Sfecla „Victoria“.** E de mărime mijlocie și are o colóre roșie scarlat. Cu frunze scilipiciose. (20 gramî 25 cr.)

3. **Sfecla „Non plus ultra“ de Erfurt.** Are o colóre roșie neagră. Asemenea e fôrte bună ca sălată. (20 gramî 20 cr.)

4. **Sfecla „Columbia“.** Se face de timpuriū. Cresce mare și nici când nu-l ațósă. E un soiū nou, numai de curînd aflat și de tot minuat. (1 măsură 20 cr.; 20 gramî 50 cr.)

(Va urma.)

său doi acționari. De ce aceștia nu se folosesc de dreptul, ce li-l dă legea în § 175 și 178 și să cêră convocarea adunării generale, în care să-și espună scrupulii ce au cu privire la mersul afacerilor, la compunerea bilanțului și purtarea cărților?

Noi credem, că nu pot să se întimple defraudări, dacă atât acționarii, cât și membrii direcțiunii și a comitetului de supraveghiere se folosesc de dreptul ce li-l dă legea și nu pregedă a-și împlini fie care datorința, pe care l-o impune oficiul ce i-sa încredințat.

Nici deponenții nu pot, să-și pèrdă banii. Căci ei au garanță capitalul social, fondurile de rezervă și averea membrilor din direcțiune și comitetul de supraveghiere.

Trebue să fim în clar cu cestiunea, că membrii direcțiunii și a comitetului de supraveghiere nu au numai dreptul de a încasa tantieme și marce de prezentă, ci sînt datori să rêspondă cu averea lor privată pentru ori ce manipulare necorectă și defraudare, ce se face la institutul de sub conducerea lor.

Pentru asigurarea deponenților se face dotarea estraordinară a fondului de rezervă și tot pentru asigurarea lor e de dorit, ca membrii direcțiunii să fie nu numai ómeni onorabili, ci și cu bună stare materială.

În cât privește în fine institutele românești de bani sîntem informați, că în o consfătuire a directorilor s'a discutat deja, încă în anul trecut, instituirea unui organ, care nu întră atât să controleze, cât mai mult să instrueze pe cei ce lipsă au încă de instrucțiã. Ca organ instructor se pôte considera și fôea „Revista economică“, care a început a apărea anul acesta la Sibiu.

Fondul grănițerilor din districtul Năsăud periclitat. — Aflăm, că după multele lovituri, ce au avut să îndure grănițerii nostri din partea guvernului, acum sînt amenințați a primi lovitura de exterminare. Vor adevcă, să silêscă pe biete comune grănițeresci a vota suma de jumătate de milion pentru construirea unei linii ferate plănuite încă mai de mult pe valea Someșului mare. Comunele spre scopul acesta vor avé, să contragă un împrumut, punênd ipotecă averile grănițerilor, fără înse ca ei să primêscă vre o dobîndă după suma votată timp de 90 ani. Fruntașii grănițerii își vor face datoria respingênd impositul cu desevirșire ilegal. Căci cum vin grănițerii, să-și lege ei averile lor, pentru ca să facă comodități speculanților străini? Cum vin grănițerii, să-și lege averile lor pentru construirea unei linii ferate nouë, când dispozițiile legale existente nu obligă de cât numai la estradarea terenului, pe unde merge calea, dar și acesta numai pe lângă un preț cuviincios, prevêdut în lege?

Revistă bisericescă.

Roma. Scirile despre morbul Sfințului Părinte, cari neliniștia în zilele trecute întrégă lumea catolică, astăzi sînt cu totul mângăitoare. Cu tôte că morbul Sfinției Sale, considerându-I etatea de 90 de ani și viața-I mai mult vegetativă, era serios, totuși prevedința divină a dispus, ca operația făcută cu multă dibăcie din partea medicilor de casă a pontificalului, să succedă deplin. Sfinția

Sa în decursul operațiunii și-a conservat curajul și liniștea, de carea e stăpănit tot de una.

Cu acêstă ocaziune s'a vèdut din nou auctoritatea, ce o are Papa în întrégă lumea și interesul general al tuturor catolicilor. Piața s. Petru și împrejurimea Vaticanului era îndesnită de lume, fie italieni, fie străini, pe cari nu curiositatea, ci iubirea față de Scaunul Apostolic l-a adunat în jurul Vaticanului. Èr numărul telegramelor sosite din tótă lumea se urcă la 10,000.

Revistă politică.

Afaceri interne. În ziua, în carea noul cabinet s'a prezentat parlamentului, după ce s'au cetit autografele Majestății Sale referitoare la dimisionarea fostului cabinet Bánffy și la aprobarea noului cabinet Széll, conform datinei parlamentare ministrul președinte și-a cetit programul sêu. În el ministrul Széll nu se scoboră în amênunte. După ce spune, că se va nisui din tôte puterile pentru pacificare, schițeză programul de muncă, conform căruia mai întâiu se va alege președinte pentru cameră, apoi se va pune spre desbatere proiectul de indemnizare împreună cu un amendament privitor la starea de ex-lex de pe cele două luni trecute. Vor urma proiectele despre pact, cari terminându-se, se va începe desbaterea asupra budgetului, carea va trebui să fie terminată cu finea lui Aprile. După aceea va fi desbaterea proiectului despre judicatura curiei și a revisurii regulamentului de casă. Acestea tôte isprăvindu-se, se vor desbate proiectele referitoare la pactul cu Austria.

Espunênd acestea, ministrul președinte declară ținuta sa politică, carea va fi adevêratul liberalism. În tôte creațiunile va avé în vedere înființarea statului național magiar. În afacerile esterne se va ține strins de tripla alianță, garanța păcii europene, și va susține raporturile cu Croația. Echilibrul financiar, continuă mai de parte ministrul, nu trebue conturbat. Pe terenul bisericesc și cultural guvernul se va îngriji de scutirea drepturilor statului și a bisericii, și de bunele raporturi dintre stat și biserică. Asemenea sperêză o soluțiune fericită a congruei și autonomiei catolice. Pe terenul justiției va conduce afacerile și codificățiunea în spiritul, în care le-a condus Szilágy. Administrația încă o va ameliora și o va curăți de scăderile, de cari suferă, punêndu-se guvernul pe punctul de vedere al statificării, fără înse de a răni autonomia comunală și municipală. Fără de a se pronunța în cestia naționalităților ministrul președinte și-a terminat vorbirea-program, promițênd că va măsura tuturor cu aceeași măsură, fără deosebire de naționalitate, confesiune ori clasă. Dar dacă Széll a lăsat neatinsă cestiunea naționalităților, a atins-o oficiosa „P. Corr.“ voind să arete, cum se pôte da dreptul fără deosebire de naționalitate, reținêndu-se tot o dată și ideea de stat național magiar. Numita fôe zice, că de și guvernele magiare de mai înainte au avut același scop cu gu-

vernul Széll, totuși nu urmêză, că ar fi același metod spre ajungerea lui. „Să dea numai naționalitățile“, continuă, „statului ce e al statului și atunci vor puté să se simtă destul de bine, și vor puté să-și conserve bunurile lor naționale“. Că ce vor, să însemne cuvintele acestea obscure, timpul va arêta.

La vorbirea ministrului președinte au rêspons conducătorii diferitelor partide opoziționale, cari în genere promit de a nu pune nici o pedecă noului guvern, rețin înse și pe mai de parte punctele esențiale din programul lor. Aponyiștii după enunțările ministrului președinte au și părăsit opoziția și au intrat în partidul guvernamental împreună cu șefii lor Apponyi și Horánszky, în care partid s'au fost întors deja și disidenții de sub Bánffy. În ziua următoare (în 2 Martie) parlamentul și-a început activitatea întreruptă de atâta timp. Fiind la ordinea zilei alegerea președintelui și alor 2 vicepreșidenți ai camerei, s'au ales fostul ministru de interne Perczel de președinte, èr Talian și Dániel de vicepreșidenți.

În ședințele următoare fiind la ordine indemnizarea s'a primit atât în cetera generală cât și specială împreună cu amendamentul propus de ministrul de finanțe Lukács. Conform acestuia proiectul de indemnizare are putere retroactivă, așa în cât nu sînt de a se plăti începênd din 1 Ianuarie tr. numai dările, ci și cametele de întârziare au, să se compute de atunci.

Ministrul de honveđi Fejérváry, care în luna lui Februarie a fost dat o circulară, prin carea amána asentarea recruților pe timp nedeterminat, acum a edat o ordinațiune, în înțelesul căreia are, să se începă recrutarea și să se termineze până prin Iuniu.

Austria. Neînțelegerile, cari esistaș până acum între Cehi și Nemții din ceealaltă parte a monarhiei nòstre, pe cum amintiam în numărul trecut, se apropie de aplanare. Bărbați fruntași, fie bohemii, fie germanii, cu excepțiunea Nemților radicali, cari încă mai visêză hegemonia germană, pledêză pentru autonomia națională. În sensul acestuia, rămânênd neatinsă integritatea teritorială a Bohemiei, se poftesce numai, ca fie care din acele două popóre să aibă dreptul de a se folosi de limba sa proprie în tôte afacerile, fie școlare, fie administrative ori dietale. Acesta este unica desnodare posibilă și îndestulitoare pentru cele două tabere, cari se răsboiesc. Se recere numai un mic sacrificiu de la oficialii publici, cari sînt în serviciu prin ținuturile mixte, de a cunósce adevcă 2 limbi, ceea ce cu tot dreptul pôte să pretindă ori și cine de la un om cu carte pus în serviciu multimi.

Dieta provincială din Austria de jos nu preste mult se va ocupa cu un nou proiect de reformă electorală. Conform acestuia numărul deputaților pentru dieta acesta se ridică de la 78 la 90. Acei 12 deputați, cari formêză diferența dintre acești doi numeri, vor fi trimiși în dietă prin vot universal.

Parlamentul imperial e conchemat din nou, pentru ca să aléga comisiunea pentru statorirea cuotei. Probabil, că va rămâne tot comisiunea cea veche.

Franța. Din incidentul arestării deputatului Dérouléde, în Paris s'au făcut mai multe perschișiți, cari avură de efect aflarea mai multor scrisori referitoare la o conjurațiune royalistă. În scrisorile aflate la Buffet, reprezentantul prințului de Orleans și confiscate, se află un catalog cu numele acelor, cari erau designați de a fi numiți prefecți în casul, când ar fi succes restabilirea monarhiei. Lovitura acésta de stat trebuia să fie executată de către un general activ, și când acesta ar fi devenit ministru de război, atunci ar fi intrat și Orleaniștii în acțiune.

Spania. Discutându-se în senatul Spaniei proiectul tratatului de pace dintre America și Spania, mai mulți senatori au pus vina desastrelor pe ofșerime și armată. Ofșerii, se înțelege, au luat în apărare armata și au cerut, să se introducă cercetare parlamentară, ce s'a și admis. Fiind că ministrul Sagasta nu a putut, să-și trecă prin senat proiectul său referitor la cedarea insulelor Filipine, și-a dat abdicarea. Regina-regentă, peste a cărei cap au trecut atâtea crize, ca să pună o dată capet neînțelegerilor a primit dimisionarea, și consfătuindu-se cu bărbaiți politici spanioli mai însemnați, a încredințat cu formarea noului cabinet pe Silvela, care l-a și format exclusiv din conservativi. Noul cabinet înse nu a putut, să țină nici măcar o ședință și a fost silit, să disolve parlamentul. Noul parlament se va concheta din nou pe luna lui Maiu.

Epistola Sfinției Sale despre Americanism.

*Iubitului Fiă al Nostru Archiepiscopului
de Baltimore Iacob Gibbons Cardinal-preot
al S. B. R. al titlului Sancta Maria
trans Tiberim*

Leo PP. XIII.

Iubite fiă al Nostru!

Mântuire și binecuvîntare apostolăscă!

Îți trimitem epistola acésta ca o dovadă a bunăvoinței Nostre, adecă a acelei bunăvoințe, carea în lungul timp al Pontificatului Nostru nici o dată nu am încetat a o arăta ție și colegilor ției Episcopi și poporului întreg al Americii, folosind cu bucurie tot prilejul, care Ni-l îmbia să creșterea fericită a Bisericii vostre, să lucrările voștre folositoare și bune îndreptate spre apărarea și înaintarea intereselor catolicilor. Ba a dese ori s'a întimplat și aceea, că am privit și admirat talentul cel eminent al poporului vostru îndreptat spre toate cele ce sînt eseculente și spre umărarea acelor, cari sînt de folos civilizațiunii și strălucirii statului. — Dară de și epistola de față nu e menită spre aceea, ca să întărească laudele acelea, cari vi-le-am dat de alte ori, ci mai virtos spre aceea, ca să vă arete unele lucruri, de cari să vă feriți și cari să le îndreptați; totuși fiind că ea e scrisă cu aceea-și dragoste apostolăscă, cu care v'am întimplat

și agrăit în tot de una, așteptăm pe dreptul, ca și acésta încă să o priviți de dovadă a dragostii Nostre; și nutrim cu atât mai virtos sperarea, că așa va fi, de ore ce ea e potrivită și scrisă spre a delătura unele împărechieri, cari s'au născut între voi în timpul din urmă și spre nu puțină păgubire a păcii turburată a bună samă spiritele multora, de și nu pe ale tuturor.

Îți e cunoscut, Iubite Fiule al Nostru, că cartea despre viața lui Isaac Toma Hecker, mai ales prin silința acelor, cari au luat asupra-și edarea și interpretarea ei în limbă străină, a provocat controverse mari prin aceea, că a introdus nisece păreri despre chipul vieții creștinesce. Noi deci pentru ea în virtutea oficiului suprem al Apostoliei să ne îngrijim de întregimea credinței și de siguranța credincioșilor, vom, să-ți scriem mai pe larg despre întregă afacerea acésta.

De temeiu al părerilor aceloră nouă, despre cari am făcut amintire, se pôte deci privi cam acésta: Pentru ca aceia, cari sînt desbinați, cu atât mai ușor să se povățuescă la cunoștința adevărului. Biserica ar avé, să se apropie puținel mai tare de vederile mai umane ale lumii ajunse la vristă deplină și mai lăsând din severitatea cea veche să cedeze dorințelor și gândirilor aceloră ale poporilor, cari au ajuns la valoare în timpul mai nou. Eră multora li-se pare, că acésta are, să se înțeleagă nu numai cu privire la disciplina vieții, ci și cu privire la învățăturile acelea, în cari se cuprinde depositul credinței. Ei adecă susțin, că spre a ademeni voințele celor desbinați ar fi oportun, ca unele capete de învățătură, așa zicînd cele de importanță mai mică, să se dea de laturi ori să se îmblăndescă așa, cât să nu le rămână mai mult sensul acela, care l-a ținut Biserica în chip statornic. — Nu e linsă de vorbă multă spre a se arăta, Iubite Fiule al Nostru, cu ce scop vrednic de osîndă s'a escugetat lucrul acésta; numai să se cerce temeiu și originea învățurii, carea o propune Biserica. Aci se referese cuvintele sinodului Vatican: „Că învățătura credinței, carea o a descoperit Dumnezeu, nu s'a propus ca și o invențiune filosofică, carea să o deplinescă mințile omenești, ci s'a încredințat Miresei lui Christos ca un deposit dumnezeesc, ca acésta să o păzească în chip credincios și să o esplice în chip infalibil . . . . Are, să se țină în tot de una acel sens al sfințelor dogme, care l-a declarat o dată sfînta Maică Biserica, și nu are, să se facă abatere de la acel sens sub părerea și pretextul unei înțelegeri mai înalte.“¹⁾

De nevinovată nu are, să se privescă nici tăcerea aceea, cu carea anumite principii ale învățurii catolice se trec nebăgate în samă și așa zicînd se fac uitate. — Căci auctorul și învățătorii tuturor adevărurilor, căte cuprinde religia creștină, e unul și acela-și, „Unul născut Fiul, care este în sinul Tatălui.“²⁾ Eră aceea, că ele sînt potrivite tuturor timpurilor și nămurilor, se vede limpede din cuvintele acelea, cu cari Christos însu-și a agrăit pe apostoli: „Mergînd învățați toate nămurile — învățându-l, să păzească toate, căte am poruncit vouă; și etă eu cu voi sînt în toate zilele până la sfîrșitul véculei.“³⁾ De aceea zice acela-și Conciliu Vatican: „Cu credință dumnezească și catolică au, să se credă toate acelea, cari se cuprind în cuvîntul lui Dumnezeu cel scris și cel transpus cu graiul viu și spre a fi credute ca descoperite de Dumnezeu se propun din partea Bisericii sau prin judecată solemnă sau prin magisteriul ordinariu și universal.“⁴⁾ — De parte să fie deci aceea, ca ore cine să subtragă ori cu ori ce scop să trecă nebăgat în samă ore ce din învățătura dată de Dumnezeu; cel ce o ar face acésta, acela ar voi mai virtos să separeze pe catolici de la Biserica, de cât să aducă

la biserica pe cei desbinați. Întorcă-se, căci nimica nu dorim mai tare, întorcă-se toți, cei ce rătăcesc de parte de la staulul lui Christos; înse nu pe altă cale a fără de aceea, carea a arătat-o însu-și Christos.

Dimpotrivă disciplina aceea a vieții, carea se dă omenilor catolici, nu e de așa, cât conform varietății timpurilor și locurilor să se împotrivescă ori cărei stîmpărări. — Dără Biserica a primit de la Auctorul său o inimă blândă și milostivă; ea de aceea deja de la începutul său s'a silit a fi aceea, ce Apostolul Paul mărturisia despre sine: „Tuturor tôte m'am făcut, ca ori cum pe vre unii să-i mântuesc“ (I Cor. 9, 22). — Eră istoria tuturor vécurilor trecute e mărturie, că acest Scaun Apostolic, cărnua i-s'a încredințat nu numai magisteriul, ci și guvernarea supremă a Bisericii întregi, de o parte s'a ținut în chip statornic „de aceea-și dogmă, de acela-și sens și de aceea-și judecată“,¹⁾ dară că ea de altă parte s'a obișnuit și cu aceea, ca să îmblăndescă disciplina vieții în tot de una așa, că pe lângă păzirea nevătămată a dreptului dumnezeesc nici o dată nu a nebăgat în samă moravurile și obiceiurile nămurilor celor atât de diferite, pe cari le îmbrățișeză. Cine ar trage la îndoelă, că ea o ar face acésta și acuma, dacă o ar pofți mântuirea sufletelor? — Înse acésta nu are, să o hotărăscă judecata omenilor privați, pe cari îi înșelă ușor aparința cuviinciosului, ci Biserica are, să o hotărăscă: și cu acésta au, să se împace toți aceia, cari vor, să se ferescă de certarea înaintășului Nostru Piū VI. Acésta „a declarat de injurioasă Bisericii și Spiritului lui Dumnezeu, carele o povățuesce,“ propoziția a LXXVIII-a a sinodului din Pistoia, „întru cât ea supune esamenului disciplina determinată și aprobată de Biserica, ca și cum Biserica ar puté, să determine o disciplină nefolositoare și mai grea, de cum ar puté, să sufere libertatea creștină“.

Înse în afacerea aceea, despre care grăim, Iubite Fiule al Nostru, e cu mult mai primejdios și mai păgubitoriu pentru învățătura și disciplina catolică statul acela, prin care pătinitorii inovațiunilor sfătuesc, să se introducă în Biserica ore care libertate așa, că restrîngîndu-se ore cum puterea și veghierea potestății să se dea voe credincioșilor, ca fiesce care să se lase a fi în cât va mai mult condus de mintea și virtutea sa lucrătoare. Ei susțin, că acésta o pretinde conceptul acela al libertății, care introdus fiind în timpul mai nou acuma e așa zicînd dreptul și temeiu societății civile. — De lucrul acésta am grăit destul de pe larg în epistola aceea, carea am îndreptat-o către toți Episcopii tractând despre constituțiunea statelor; acolo am arătat și deosebirea, carea există între Biserica, carea e de drept dumnezeesc, și între tôte cele alalte asoțieri, cari există în virtutea învoelii libere a omenilor. — Aflăm deci mai de bine, să osîndim mai virtos o părere, la care recurg ca la un argument spre a recomanda catolicilor libertatea acésta. Ei adecă zic, că nu mai avem, să ne îngrijăm de magisteriul infalibil al Pontificelui Roman, după ce el a fost definit în chip solemn în sinodul Vatican; de aceea după ce acesta e deja asigurat, pôte acuma, să se deschidă fiesce cu un câmp mai larg pe sama gândirii și lucrării. — Un fel de argumentare cu adevărat pripit e acésta: căci dacă există vre un temeiu, care să îndreptătescă magisteriul infalibil al Bisericii, atunci e a bună samă acela, ca nu cum va ore cine să voescă a se abate de la el, ci mai virtos toți să se lase a fi pătrunși și povățuiți de el, pentru ca așa să se păzească cu atât mai ușor liberi de ori ce greșelă privată. Mai adauge, că aceea, cari argumenteză ast fel, se depărtează foarte tare de la înțelepciunea pronică dumnezeescă; acésta voinde, ca auctoritatea și magisteriul Scaunului Apostolesc să fie întărite prin o sentență mai sərbătorăscă, acésta a voit-o

¹⁾ Const. de Fid. cath. c. IV.

²⁾ Io. 1, 18.

³⁾ Mt. 28, 19 ur.

⁴⁾ Const. de Fid. cath. c. III.

¹⁾ Conc. Vatic. ibid. c. IV.

mai ales, pentru ca spiritele catolicilor să se păzescă în chip mai încrețit de primejdiile timpurilor de acum. Licența, carea de-a rîndul se confundă cu libertatea, pofta de a zice și contrazice ori ce, în sfârșit puțința de a cugeta și de a exprima prin tipăriți ori ce, — acestea au întunecat așa de tare mințile, cât acuma folosul și lipsa magisteriului e mai mare ca mai înainte, ca nu cum va ore cine să se abată de la conștiință și datorință. — A bună samă de parte e de la Noi, ca să respingem toate, cele ce produce spiritul acestor timpuri; dimpotrivă ori ce se dobîndesc și servesc spre a arăta adevărul și spre a se sili spre bine, toate acestea spre bucuria Noastră servesc spre a înmulți moștenirea învățăturii și spre a lărgi hotările bunăstării publice. Dară toate acestea, pentru ca să nu fie lipsite de folos solid, nici de cum nu au să fie și să existe cu desprețuirea auctorității și înțelepciunii bisericii.

Urmază, să grăim acuma despre conștiințele, cari se scot din păreriile acestea, cari le-am amintit. Acelea, de și după credința noastră nu are, să se supună intențiune rea, totuși a bună samă nici de cum nu se vor înfățișa ca nesuspecte. — Căci în rîndul cel dintâiu aceia, cari se silesc, să dobîndescă perfecțiunea creștină, resping ori ce magisteriul estern ca un lucru de prisos, ba chiar puțin folositorii: ei zic, că Spiritul sfînt varsă acuma în spiritele credincioșilor carisme mai largi și mai bogate de cât în timpurile trecute și-i învață și-i povățuiesc prin ore care instinct tainic fără de mijlocirea cui va. — A bună samă mare îndrăznelă e a voi, s. măsuri modul, în care Dumnezeu comunică cu omenii; acesta atrîna adecă singur numai de la voința lui, și el însuși e împărtășitorul cel mai liber al darurilor sale. „Spiritul, unde-i este voea, suflă.“¹⁾ „Era fiesee cui din noi s'a dat darul după măsura darului lui Christos.“²⁾ — Și cine ar îndrăzni, să asemene timpurile de mai de mult cu cele de acuma și să susțină, că acelea au fost dăruite cu o vîrsare mai mică a Spiritului sfînt, dacă cerea istoria Apostolilor, credința Bisericii începătoare, luptele și morțile preavitejilor martiri și în sfârșit cele mai multe timpuri mai vechi, cari au rodit forte mulți omeni de cei mai sfînti? Dară trecîndu-le acestea nimeni nu se îndoesce, că Spiritul sfînt lucră în spiritele omenilor prin pogorire tainică și le trezește prin admoniări și îndemnări; dacă nu s'ar întimpla acesta, ar fi zădarnic ori ce sunt și magisteriul estern. „Spiritu eretic il înșelă pe acela, care susține, că pôte consimți cu predicarea mîntuitoare, adecă evanghelică fără ee luminarea Spiritului sfînt, carele împărtășește tuturor aplicare spre a consimți și crede.“³⁾ Dară scim și din esperință, că admoniările și îndemnările acestea ale Spiritului sfînt în casurile cele mai multe nu se simțesc fără de ore care ajutorii și pregătire din partea vre unui magisteriul estern. Se potrivește aci cuvintele s. Augustin: „Acela însuși conlucra în pomii cel bun la producerea rîdelor, care-i udă și-i cultivă din a fără prin vre un ministru, și le împărtășește însuși din lăuntru creșterea.“⁴⁾ Acesta se ține adecă de o lege comună, cu care Dumnezeu în pronia sa cea nemărginită în ce chip a decretat, ca omenii în casurile cele mai multe să se mîntuercă prin omeni, așa a hotărît și aceea, ca aceia, pe cari îi chemă la o trîptă mai înaltă a sfînteniei, să se conducă la ea prin omeni, „pentru ca adecă,“ pe cum zice Chrisostom, „să învățăm prin omeni de la Dumnezeu.“⁵⁾ Avem un esemplu ales al acestui lucru chiar la începutul Bisericii: că de și Saul „suflînd cu îngroziri și cu ucideri“⁶⁾ a audît glasul lui

Christos însuși și l-a întreat: „Dîmne, ce vrei, să fac eu?“ totuși a fost trimis în Damasc la Ananie: „Intră în cetate, și se va spune ție, ce trebné, să faci tu.“ — Mai adauge a fără de aceea, că cei ce se silesc spre perfecțiune mai mare, chiar pentru că pornesc pe o cale, carea de cei mai mulți nu a fost cercată, chiar de aceea sînt mai espuși la greșelă și de aceea au lipsă mai mare de învățătorii și povățitorii de cât cei alaiți. — Și acest chip de purcedere a fost obicnuit în tot de una în Biserica; învățătura acesta au mărturisit-o până la unul toți, căfi în decursul vîecurilor au eselat cu înțelepciune și sfîntenie; și cei ce o resping, a bună samă o resping în chip îndrăzneț și cu primejdiurea sa.

(Va urma)

Avis.

P. T. În sensul § 7 din statute, direcțiunea societății comerciale „Consum“ a statorit ca termen pentru plățirea ratei a VI-a de 10% (fl. 5 per acție) ziua de 1 April n. 1899.

Ce se aduce la cunoștință spre scire și acomodare.

Blaș 22 faur 1899.

„Consum“ societate comercială pe acții.

Hodosiu
director.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Maiest. Sa Împăratul Rege Francisc Iosif, după cum se anunță din Roma, a pus la dispoziția Sfîntiei Sale Leo XIII suma de 20 mii franci spre a ridica o capelă la seminariul Coptilor din Egipt.

Rugare. Trebuind să mă depart din Blaș, și neputînd să-mi lea în persoană rămas bun de la onor. familii, de la prietenii și cunoștii mei, îi rog pe această cale, să primescă mulțămita mea pentru dragostea și bunăvoința, ce mi-au arătat în decursul petrecerii mele între ei. Blaș, 8 Martie 1899. Dr Alesandru Codarceu.

Instalarea Mitropolitului gr. ort. Duminică în 12 n. va fi instalarea solemnă a Î. P. S. Domn Ioan Meșianu în demnitatea de mitropolit al Românilor gr. ort. din Ungaria și Transilvania. Mitropolitul și-a luat încă Marți rămas bun de la clerul și poporul din diecesa Aradului, ér Mercuri a plecat spre Sibiu, oprindu-se la Mercurea, unde a rămas la protopopul Droc până Joi, când și-a continuat calea către reședință. Pe tot percursul liniei ferate, începînd de la Ilia i-s'au făcut ovațiuni. La Sibiu a fost salutat de Prea cuv. Dr Ilarion Pușcariu. Din Blaș vor lua parte la actul instalării Ioan M. Moldovan preposit capitular, Dr Augustin Bunea și Dr Vasile Hossu canonic mitrop. și A. C. Domșa preot.

Promovare. Dl Ludovic Ciato, fiul regretatului avocat archidieceșan, a fost promovat Sâmbătă la gradul de doctor în drept.

Perceptorat în Blaș. Ministrul de finanțe a dispus înființarea unui perceptorat în Blaș, care se va și deschide la 1 Mai.

Derailare în România. Trenul accelerat, care plecase din Iași Duminică dimineată, a derailat între stațiunile Bărnova și Ciurea, la 18 klm. de la Iași. Un spre zece vagoane și două locomotive s'au sfărmat. Trenul conținea 33 pasajeri, au murit doi, 17 au fost grav răniți și mai mulți ușor. Între cei răniți se află și dl Teod. Rosetti, fost ministru președinte. Dl P. Poni, care încă era printre călători a scăpat ca prin minune. Nenorocirea se presupune, că ar fi provenit din cauza vitezei prea mari, 90 klm. la oră. Pagubele se socotesc de aproape 200 mii lei.

Mare nenorocire. În apropierea orașului Toulon din Franța, a explodat zilele acestea

un deposit de prav de pușcă, în care erau aproximativ 50 mii chigr. prav. Pe un teritor de doi kilometri totul e ruinat. Până acum s'au desgropat 70 morți și sînt peste 100 răniți. Causa esplosiunii încă nu s'a constatat.

Bánffy și Ugron. Fostul ministru președinte, fiind denumit mareșal de curte și ast fel membru al casei magnaților, a abzis de mandatul de deputat. În locu-l partida 48-istă a candidat pe Ugron Gábor. Ar fi foarte interesant, ca alegătorii de la Șimleu să-și pună încrederea lor chiar în acela, pe care Bánffy a luptat atât de mult, să-l scotă din dietă.

Concertul casinei din Blaș. Serata musicală-declamatorică, aranjată Sâmbătă sara sub conducerea prof. I. Murășan, au succed foarte bine. La serată a luat parte un public distins. Când corul compus din 16 dame și 16 domni a apărut pe podiu a fost viu salutat. Corurile au fost cât se pôte de bune, special noua baladă a dlui Murășan „Brumărel“ și „Neică-neiculiță“ au plăcut nespus, cât a trebuit să fie repetate. În „Brumărel“ am audît un solist nou pe dl Fodor, care ne-a încântat cu vocea sa de bariton. Dna Deac e cunoscută de bună cântăreță. Surprinderi ne-a pricinuit și Dșora Bunea și dl Ioan Chirilă cu duettul ce au esecutat. Declamarea dșorei Silvia Moldovan a fost ca tot de una, cât se pôte de perfectă; ér jocul pe pian atât de ușor și neîntrecut al dșorei Melania Brîndușan ne-a făcut încă o dată, să ne convingem de admirabila-i desteritate. La aplausele îndelungate dsa a răspuns cântînd la pian, a fără de program, frumoșa compoziție „Cimpoiul“ de Iac. Murășan. Incassările au fost 115 fl.

„Consum“ societate comercială pe acții în Blaș, și-a ținut Sâmbătă la 4 Martie a VII-a adunare generală. La adunare au luat parte 36 acționari, cari reprezintă 572 acții și numărau 297 voturi. Considerînd, că societatea noastră, e cea dintâiu de acest fel în noi la Români, ținem să presintăm cetitorilor câte va date estrase din raportul presintat. Circulațiunea cassei a fost în decursul anului de fl 108.640 60 cr. rămînd la capătul anului un rest de fl 1869 98 cr. Valoarea mărfurilor procurate în decursul anului au fost de fl 152.223 92 cr. din cari s'au mai aflat în prăvălie, conform inventariului, marfă de fl 68.092 47 cr. depositele de vinnri, e în valoare de fl 16000. Marfă creditată clientelei, a fost la sfîrșitul anului de fl 11.093 13 cr. Suma debitată de fl 55.638 56 cr. Din capitalul de acții s'au incassat până acum fl 23719 50 cr. profitul curat a fost de fl 2259 16 cr. Dividenda, plățibilă la 1 April n. s'a statorit în 7%. Suma de fl 45 18 cr. destinată spre scopuri culturale se va înainta Venin. Consistor pentru școala învățăcelilor de meserii din Blaș. Sorțindu-se trei membri din direcțiune. au ieșit dnii A. C. Domșa, Nic. Pop și I. F. Negrui, cari au fost realesi. În comitetul de supraveghiere s'au ales dnii: Gavril Precup, Iac. Murășanu, Dr. Ales. Pop, Dr. Isid. Marcu și Șofron Stan.

Asentarea. Restabilindu-se stările legale în țară, Ministrul Fejérvary a dat ordin, ca asentările să se îndeplinescă în restimpul din 1 April până la 7 Iunie n.

O broșură în favorul nostru. Am primit zilele acestea o broșură apărută la München și intitulată „Das magyarische Ungarn und der Dreibund.“ În scrierea acesta se tracteză raportul dintre cestiunea naționalităților din Ungaria și tripla alianță. Cestiunea românească în special e scosă la ivelă în toate amănuntele sale. Autorul e necunoscut, se însămnă Hungaricus.

Necrolog. † Emilian Lazea, preparand de cursul II-lea în Blaș a repausat la 8 a c. în vîrstă de 19 ani. Repausatul a fost născut în Sevestreni din părinți economi, și era un tîner provăcut cu celea mai frumoșe însușiri.

În veci amintirea lui!

1) Io. 3, 8.

2) Ef. 4, 7.

3) Conc. Arausic. II. can. 7.

4) De Grat. Christi. c. 19.

5) Hom. I. în Inscr. altar.

6) Fapt. 9.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Credința vécurilor creștine celor dintâi în fecioria Născătoarei de Dumnezeu.

(Continuare.)

Dacă examinăm mai de aproape expresia „Născătoare de Dumnezeu“, atuncia aflăm, că ea se întemeiază pe aceea, că se permută pentru Christos predicatul dumnezeesc și omenesc, și că permutarea aceasta a fost obișnuită deja în biserica străveche, ba e consfințită și prin usul, ce se face de ea deja și în s. Scriptură. Așa aflăm bună oră, că la s. Ioan în același context se zice mai întâiu, că „s'a pogorit din cer Fiul omului, carele este în cer“, ér apoi, că Dumnezeu „pe Fiul său cel unul născut l-a dat“ spre mörte (Io. 3, 13 și 16), de și dacă am voi, să fim severi în alegerea expresiunilor, lucrul cel dintâiu ar pute, să se zică numai despre partea cea dumnezească, érá al doilea numai despre partea cea omenescă a lui Christos. Dară expresia „Născătoare de Dumnezeu“ nu numai că se póte justifica ușor prin usul acesta de vorbire al s. Scripturii și al bisericii străvechi, ci ea se recomanda förte tare și ca o abreviere potrivită a convicției față cu cele două erese amintite mai adineaori. În expresia acesta frasa „de Dumnezeu“ se opune adecă falsului realism al Arianilor, érá cuvântul „Născătoare“ se opune de altă parte falsului idealism al Apolinariștilor. De aceea Montfaucon editorul scrierilor s. Atanasii zice förte bine, că folosirea acestei expresii a fost înțeleptă, dacă s'a făcut a nume, și norocósa, dacă s'a făcut din întâmplare.¹⁾ Dară predicatul acesta al Preacuratei servia ca scut al ortodoxiei nu numai împotriva ereselor mai nóue, ci și împotriva tuturor faselor, prin cari trecuseră vechile antitese ale direcției ebionitisătoare și docetisătoare până la metamorfosa lor cea mai de pe urmă. De aceea expresia acesta a și ajuns deja în vécul al IV-lea, să fie folosită de biserica întregă. Acesta o dovedesc și o observare a lui Iulian Apostatul (m. 363). El a zis adecă între altele, că „creștinii nu încetéză a numi pe Maria Născătoare de Dumnezeu“. ²⁾

De altmintea neînțelegerea acestui predicat al Mariei ca a unei exprimări prescurtate a convicției ortodoxe a provocat póte deja în vécul al IV-lea pe ici pe colé opoziție. Deja învățacelui școlii antiochiene Diodor din Tars († pe la 390) i-s'a părut, că eei doi factori ai personalității Mântuitorului au, să se osebéscă în chip mai acurat și mai rigoros. El de aceea a și zis: „Cuvântul își are originea de sus, érá Isus Christos, omul, și-o are de aci. Maria nu a născut pe Cuvântul, ci un om asemenea nóue.“ ³⁾ Érá Teodor de Mopsvestia, învățacelui lui Diodor, se împotrivesce în chip direct folosirii acestui predicat al Mariei. El zice: „Maria a născut pe Isus, nu pe Logos, căci Logos a fost și a rămas pretutindena de față, de și întru început a locuit în chip special în Isus. De aceea Maria proprie zicând e Născătoarea lui Christos, érá nu Născătoare de Dumnezeu. Ea numai în chip figurat póte, să se numescă Născătoare de Dumnezeu, pentru că Dumnezeu a fost în chip eminent în Christos. Ea proprie a născut un om, în care unirea cu Logos era începută, dară era așa de puțin deplinită, cât el încă nu putea, să se cheme Fiul lui Dumnezeu, (fără numai începând de la botez).“ Érá airia zice Teodoret: „E nebunie a zice, că Dumnezeu s'a născut din Fecioră. — Nu Dumnezeu s'a născut din Maria, ci biserica, în care a locuit Dumnezeu.“ ⁴⁾ Dară Teodoret a trăit până la anul 427 ori 428, și așa declarațiile acestea a bună samă le va fi scris numai în vécul al V-lea. El cu declarațiile acestea a premers lui Nestoriu. Și întru adevăr unele date istorice ne și împărtășesc, că acest eresiarch a fost învățacelui lui Teodoret. De altmintea opoziția acesta față cu amintitul predicat al Mariei adevărat că a purces din școlă antiochiană, dară ea pentru aceea

totuși nu póte, să se privescă de o doctrină antiochiană, ceea ce o dovedesc alți scriitori bisericesci, cari și-au primit erudiția de la aceeași școlă și totuși susțineau predicatul acela, cum au fost bună oră s. Ciril din Ierusalim și marele nostru Ioan Chrisostomul, care încă a primit erudiția sa teologică de la Diodor din Tars.

Nestoriu, începând de la 428 patriarch al Constantinopolului, a început propunerea eresei sale chiar cu opoziția, ce a făcut-o predicatul „Născătoare de Dumnezeu“. Eresa lui a constat în o osebite așa de severă a firii dumnezeesci și a celei omenesci din Christos, cât a concipiat aceste două firi ca două persoane osebite, cari ar fi împreunate una cu cealaltă numai în chip estern și moral. Isbucnirea certe nestoriane se istorisesc în chipuri felurite. Nestoriu însuși spune în o epistolă îndreptată către episcopul Ioan de Antiochia, că deja la sosirea sa în Constantinopol a aflat acolo o cértă, carea constase în aceea, că unii poftiau, ca sfânta Fecioră să se numescă „Născătoare de Dumnezeu“, érá alții, ca ea să se cheme „Născătoare de Om“. El a voit, să se facă mijlocitoriu între cele două partide, și de aceea a propus numirea „Născătoare de Christos“. ¹⁾ Altmintea ne referesc începutul eresei nestoriane s. Ciril de Alexandria, contrariul cel mai de frunte al lui Nestoriu. El scrie în o epistolă îndreptată către Papa Celestin I, că năvala asupra predicatului „Născătoare de Dumnezeu“ a început-o un prietin al lui Nestoriu, adecă episcopul Doroteu. „Era în Constantinopol un episcop cu numele Doroteu, carele împărtășia părerea lui Nestoriu; — acesta, pe când ședea precautul Nestoriu pe scaunul bisericii din Constantinopol, s'a sculat în o adunare și a îndrăznit, să zică cu glas tare: „Cel ce numesc pe Maria Născătoare de Dumnezeu, acela să fie anatema.“ ²⁾ Istoriograful bisericesc Socrate de altă parte istorisesc, că un prietin al lui Nestoriu, adecă preotul Anastasiu, pe carele Nestoriu îl adusese cu sine din Antiochia, într'o zi a admoniat pe creștinii într'o predicare, ca nimenia să nu numescă pe Maria Născătoare de Dumnezeu, căci Maria a fost un om, și Dumnezeu nu póte, să se nască dintr'un om. ³⁾ Despre senzațiunea penibilă, carea a provocat-o opoziția acesta împotriva predicatului „Născătoare de Dumnezeu“, încă ne raportéză s. Ciril și Socrate. Cel dintâiu spune adecă continuând în epistola îndreptată Papiei: „Și s'a născut o larmă mare la poporul întreg și o alergare din biserică, pentru că ei nu voiau, să comunice mai mult cu aceia, cari nutriau o ast fel de părere, așa cât încă și acuma popórele din Constantinopol le denégă ascultarea a fără de puțin, cari puțin apasă în cumpănă, și a fără de lingușitorii lor; mănăstirile dimpotrivă aproape toate și archimandriții acestora și cei mai mulți membri ai comunității nu vor, să comunice cu ei, că se tem, ca nu cum va să vateme credința.“ ⁴⁾

Dară fie fost, ori cum ar fi fost, destul că Nestoriu după acestea s'a simțit chemat, să pășescă el însuși pe față împotriva acestui predicat al Mariei. Pe vremea aceea petrecuse în Constantinopol un laic din Apus cu numele Marinus Mercator. Acesta ne-a conservat o parte din predicile acelea ale lui Nestoriu, cari se referesc la predicatul acesta. Din predicile acestea reproducem următoarele: „Să se numescă óre Maria Născătoare de Dumnezeu ori Născătoare de Om? Are óre Dumnezeu mamă? Atuncia e de scusat și păgânismul, care aserie zeilor mame. Paul e prin urmare un mincinos, căci el grăesc despre dumnezeirea lui Christos cu expresiile următoare: „Făr de tată, făr de mamă, făr de număr de neam“ (Evr. 7, 3). Nu, bunul meú, Maria nu a născut pe un Dumnezeu, căci „ce este născut din trup, trup este“ (Io. 3, 6). Zidirea nu a născut pe acela, care nu póte, să se zidescă, Tatăl nu a generat din Fecioră pe Dumnezeu Cuvântul din nóu, căci „întru început era Cuvântul“, în ce chip zice Ioan. Zidirea nu a născut pe cel ce nu póte, să se zidescă, ci ea a născut pe Omul, unelta dumnezeirii. Spiritul sfânt nu a zidit pe Dumnezeu Cuvântul, — ci a clădit lui Dumnezeu Cuvântului din Fecioră biserica, în care să locuescă.“ ⁵⁾ Când s. Scriptură grăesc despre nascerea lui Christos, — ea nici când nu-l numesc

¹⁾ Praef. pag. XX.

²⁾ Cir. Alex. c. Iulian. L. VIII. ed. Aubert. T. VI. pag. 262.

³⁾ La Mar. Merc. V. Galland. VIII. pag. 705.

⁴⁾ V. la Hefele, Conciliengesch. II. pag. 134

¹⁾ Hefele l. c. II. pag. 136.

²⁾ La Galland. T. IX. pag. 370.

³⁾ H. E. VII. 32; la Hefele l. c. ibid.

⁴⁾ La Galland. T. IX. pag. 300.

⁵⁾ La Galland. T. VIII. pag. 629.

Dumnezeu, ci Christos ori Isus ori Domnul. — Maria prin urmare are, să se numească Născătoare de Christos. ¹⁾ Arianiul subordineză pe Logos numai Tatălui, érá aceştia, (adecă cei ce numesc pe Maria Născătoare de Dumnezeu,) îl subordineză chiar şi Mariei, ei susţin, că el e de mai apoi de cât ea, şi ascriu o mamă temporală dumnezeirii, ziditoare timpului. Ba ei nu conced nici aceea, că ea ar fi mama lui Christos. Căci dacă acela, pe carele l-a născut dînsa, nu a fost de fire omenescă, ci Dumnezeu Cuvîntul,

atuncia ea de loc nu se adevăreşte de mamă a celui născut; căci cum ar pute ea, să fie mama aceluia, care e de altă fire diferită de cea a născătoare? Érá dacă o numesc mama lui, atuncia cel născut nu e de fire dumnezeescă, ci un om, de óre ce fiecde care mamă póte, să nască numai aceea, ce e de aceeaşi substanţă cu dînsa. ¹⁾

(Va urma.)

¹⁾ Hefele II. pag. 187.

¹⁾ La Galland. T. VIII. pag. 643.

Jertfa superstiţiunii.

(Continuare.)

Intr'un colţ erau jucării de copii şi alte podóbe adunate în lunile frumoase ale anului, când nu-l lipsia nimic din veselie şi bucurie; felurite óue de paseri înşirate în aţe şi formând cruce îi amintiau acele zile frumoase. Mai trăi-va ea până la primăvara viitoare. se gândia Clara, când copiii administratorului îi vor aduce érá-şi óuă, ca să-şi póta înmulţi şi împodobi colecţia? Şi oprindu-i-se privirea asupra patului acoperit cu perdele verzi întunecate, la idea că acesta îi va fi nu preste mult patul morţii, era cât pe aci se cadă. Inse se ţinu în putere şi mergend la teréstă încercă a pătrunde prin întunec şi a deosebi cu privirea obiectele cunoscute, ca la vederea lor să se distreze inima împovărată.

Acésta inse nu-i succese. căci luna nu apăruse, ér stelele, ori şi cât de lucitoare sînt, nu împrăstiau de cât o lumină slabă şi nehotărită. Dar totuşi zări brazii înalţi şi negri, cari erau asemenea unor piramide; linia aceea îngustă şi sclipitoare ce desemna lacul acoperit de umbra trestiiilor, şi zări pădurea de brad de pe deal, ca un colos de negrétă, ce se ridică spre ceruri.

Şi mititica credea, că prin privirea lucrurilor cunoscute îşi va uşura inima de durerea vecinicii, ce în curend avea, să urmeze. Se convinse inse în curend, că speranţa ei e zădarnică. Odăita acésta liniştită, care fusese légănul visurilor ei nevinovate de copil; altarul, unde îşi îndeplinia rugăciunea ferbinte de sara şi dimineţa; grădina, câmpia şi pădurea. totul nu-l aduce a minte de cât de bucuriile ei netulburate de nici o umbră de nenoroc. În câmpia acésta pacinică, unde şi-a petrecut cele mai frumoase şi mai vesele césuri ale vieţii, nu era nimic, ce să-l póta aduce a minte de vre o supărare, şi cu cât trebuia să constate mai mult fericirea ce a gustat-o aici, cu atât mai amar şi mai dureros i-se părea gândul, că a sosit óra despărţirii.

Şi cum stătea aşa cufundată în gânduri, ce lua forme tot mai desperate, ochii i-se ridicară spre stele, ca şi cum ar aştepta, să-i vină de acolo balsam de mângăere pe inima sa rănită prea adănc. Frica o impresionase prea tare, ca să se póta ruga. Ea îşi ţinti din nou privirea în sus şi nu sciú, fost-a trémurul vre unei stele sclipitoare în ochii ei udaţi de lacrimi, fost-a efectul fantasiei prea agitate, ori a fost chiar realitate; căci din spre pădurea cea negră se ivi o faşie de lumină fulgerătoare, ce sbură prin aer şi luând formă şi trup se înfăţişă viu înaintea fetei, care îşi opri respirul. Trăsăturile

Anuţei mórte Iesău tot mai mult la ivelă din vedenia acésta, şi copila anđi vocea Anuţei ciripind tare şi desluşit: „Vino dragă, vino cu mine!“

Clara numai vedea şi numai auđia nimic. Iubirea ei ferbinte pentru sora sa mórta şi frica de vedenie, ce credea, că i-se arétase, se luptase sélbatic în sufletul ei de copil, îşi perdu simţirile, şi a dóua zi dimineţa bucătăreşa o găsi nedesbrăcată pe pat, pradă unor friguri, ce îi rápiră consciinţa.

* * *

Din morbul acesta se ridică în sfârşit Clara érá-şi, inse nu s'a mai făcut aşa, cum a fost înainte de a-l intra în cap idea morţii apropiate. După reînăsătoşarea ei din nisce friguri trecătoare, de şi nu mai spunea nimenui de frica de mórte, se poté vedé uşor, că acésta a prins rădăcină adănci în sufletul ei, şi cu cât o ascundea mai mult cu atât o rodea mai tare. Tóte nisuinţele tatălui său adoptiv de a-l alunga din cap superstiţiile aceste periculoase au rămas fără de efect. La vorbele mângăitoare, ce i-se adresau, nu răspundea, de cât cu un suris dureros şi neîncređător. O glumă asupra fricei, ce o stăpănia îi potenta groza, ér când preotul o certa aspru, ea nu avea de cât priviri rugătoare şi lacrimi pline de răbdare şi resignare.

Aşa a trecut Iarna pentru locnitorii parohiei Negrilesilor, odinioră aşa de veseli şi mulţămii. Cât de mult se temea bunul preot, că-şi va perde favorita sa! Vecinii şi servitorii erau tot aşa de trişti şi îngrijaţi ca şi dînsul, şi însi-şi copiii administratorului, tovarăşii ei de joc de altă dată, priviau trişti şi tăcuţi pe cea mai veselă şi mai iubită a lor prietină. Ér cea mai nenorocită dintre toţi era însă-şi Clara.

Care bărbat va rămăné vesel, sau va poté fi linişcit sciindu-se urmărit paş de paş de fantoma morţii? A te lupta pe un câmp de răboi, a trece printr'o bolă grea şi decizătoare, a birui valurile unui torente sau a unei mări infuriate este alta; a te simţi inse urmărit, încunjurat şi învăluit din tóte părţile de o atmosferă misterioasă, a-i simţi fiinţa neîntemeiată şi totuşi stăpănitore, este o luptă ruinătoare, o cadere de pe un povârniş periculos în abisul fără fund. În ast fel de împrejurări şi un bărbat ar dispera, ce va fi dar de o fată slabă, de un copil? Şi un bărbat scie, ce-l viaţa, căci a gustat dintr'insa. Cât gol nu a găsit în ea, de câte valuri nu s'a lovit! Iluzii sdrobite, speranţe mincinoase nu-i mai fac mórtea un ce, de care să se infiore şi să o uréscă; un copil inse, un copil vesel şi fericit şi plin de visuri şi iluzii, câte nu perde el, Dómnne, cu tinéra sa viaţă!

Şi încă şi o altă împrejurare mai

amăria pe nenorocita copilă; ca se credea, pe cum sciú, urmărită de o fantomă, ce o conducea spre mormint, şi idea acésta o făcea, să se îngrozéscă de sine însă-şi. În venia ca şi când nu ar mai avea dreptul, să mai trăéscă, şi că zilele, ce le tărăia după sine, erau o nedreptate comisă în contra puterii misterioase, în a cărei ghiare căduse. Pe lângă acésta mai era şi idea, că nu móre de un morb cunoscut şi natural, ci se topeşte strop de strop. Atunci încă când a auđit prima veste despre păpuşii săi îngropaţi a zis: „Pe cum se vor putrezi păpuşii aşa mă voi topi şi eu!“ Şi de acest gând era stăpănită şi încătusată. De câte ori îşi privia mâinile albe de céră, ori unghiile vinete şi réei, ori îşi vedea în oglindă obraji slăbiţi şi ochii cufundaţi în orbite, se mira însă-şi, cum de nu-i zace încă în mormint corpul dat pradă putređiunii.

Unchiul spera, că primăvara o va distra şi reculege, vedu inse nu preste mult, că şi în acésta se îngelase. Nenorocita copilă se apropia cu paşi repeđi de mormint, şi medicul chemat spera numai aşa scăpare, dacă i-se va poté delătura idea fixă. „Dar acésta e imposibil“ zise bătrănul clătănându-şi capul îngrijat, numai atunci, când îi voi poté aréta păpuşii întregi şi neputređiţi, îi voi poté alunga şi superstiţia şi o voi putea face, să cređă în posibilitatea de a mai trăi!“

Se pare, că puterea ideilor fixe e moltiplicată. Bătrănul nu-şi mai putea scóte din cap gândul, că numai desgropand păpuşii îşi va putea mântui nepoţica şi zi şi nópte era persecutat formal de acest gând. În contra obiceiului său în dimineţa următoare eşi la preumblare înainte de aşi vedé de ceva lucru. La reîntórcere se întîlni cu servitorul administratorului, care salutându-l respectuos, se părea, că voeşte, să-i spună ceva.

„Ce-i Ghiţă, ce vrei, să-mi spuni?“ îl întrebă prietinesce preotul.

„Dar domnule părinte,“ începú Ghiţă luându-şi inima în dinţi, „nu ar trebui să o mai lăsaţi acolo, căci şi aşa va trebui ea să mérgă acolo, mai de grabă de cum am dori noi.“

„Ce vrei, să zici?“ întrebă preotul.

„Să nu mai lăsaţi pe Clara în cimiter, căci acesta numai semn bun nu-l.“

„Dar prea bunul Dumnezeu o póte érá-şi însănătoşa,“ îi zise bătrănul mişcat.

Ghiţă, bătrănul servitor, clătina din cap. „Eu am vedut-o şi auđit-o în tómnă trecută, şi de atunci mi-am zis, că copila asta nu va mai mânca óue roşii.“

(Va urma.)

Economie.

Ce să lucre stupariul în Mărțișor?

Mijlocul lunei lui Faur a. c. fiind călduros, cea mai mare parte din stupi au ieșit și săi curățit. Cei ce nu au ieșit, săi sînt foarte slabi, săi nu sînt în ordine; deci trebuie ținuți în evidență. Pe când scriu aceste șire, era-și e frig; dar prin Martie timpul de regulă se încălzește întru atîta, în cât ies toți stupii. Stupariul să-și studieze stupii în primele zile după ieșire, fără a-i desface. Stupul, pe care îl auzim, că face șgomot în coșnița, dă adecă semn că trăesece, dar de ieșit totuși nu iesă spre curățire, îl putem întei, ca să iesă suflănd de căte va ori tare pe urdinișul ce l-am lărgit puțin, conturbare mai mare nu e permis a-i face. Prin căldură artificială la nici un cas să nu îl silim, să iesă; de ore ce capetă diaree și de și nu pere. totuși spurcă urit fagurii și interiorul coșniței.

Să băgăm de alt cum în samă, cari stupi sînt cu diaree. Stupul cu diaree răspundece un miros sarbed acriș. Dacă un atare stup nu a ieșit pentru curățire, fiind că a fost în dos, la umbră, e foarte consult a-l muta în față cătră sóre, ori de nu avem loc, unde să-l mutăm, ne silim a-l face căt de multă lumină de cătră urdiniș. În dată ce a ieșit spre curățire, e scăpat de diaree. Stupul trebuie să rămână permanent peste vara întregă în locul, unde a fost când s'a curățit, de ore ce albinele numai la acel loc revin.

Se întimplă la stupii aședați cu urdinișul cătră nord, că une ori ușa se scorojesce de umeđela internă, și dacă stupina nu e de tot închisă, îi vine mai multă lumină prin căscătura ușii, de căt prin urdiniș. Atunci stupul, dacă află și numai o singură găurice, iesă spre curățire, nu pe urdiniș, ci în apoi pe lângă ușă. Acesta e un pericol serios pentru stup; de ore ce să iesă vara întregă pe lângă ușă, nu pôte fi lăsat. Dacă astupii găurile de la ușă, iesă ce e drept pe urdiniș, dar albinele când se reintorc, cele ce au umblat mai înainte pe lângă ușă, și neputând intra mor acolo încărcate de polen și miere. Acesta încă e un motiv pentru a închide stupina de tóte părțile, ca să fie ceva-și cam întunecos în lăuntru. — Dacă stupina e deschisă și stupariul observă scăderea ușii mai sus amintită, ori scie de mai înainte, că ușa nu se potrivește perfect, trebuie să o acopere bine de timpuriu, ca nu cum va albinele să iesă pe acolo spre curățire.

Stupariul să observe ieșitul și intratul albinelor pe urdiniș. Să lărgescă urdinișul după trebuință. Stupul, care cară polen cu diligență, e în ordine. La care albinele stau cu grămada la urdiniș, dar nu cară polen, săi numai foarte puțin, cu atît mai mult inse se preumblă pe exteriorul coșniței, nu e în ordine; îi lipsesece matca. Ca să ne căștigăm securitate, când temperatura va fi de cel puțin 12° C., îl desfacem și dacă nu aflăm în el clocitură de pu, ori aflăm pu de trântori, e constatat, că nu are matcă. Esistența matcei se pôte cunoște cu securitate și din scheletul larvelor aruncate. Ast fel de larve aruncate aflăm cu deosebire dimineața, când după căte va zile căldurose au urmat 2—3 nopți reci.

Dacă stupul nu are matcă, dar nu are nici clocitură de trântori, așa dar încă nu a trecut în matcă falsă, de avem matcă în rezervă, îi dăm ținându-o 24 ore sub capac. De nu avem matcă îl unim cu altul, mai cu samă cu vecinul. așa că scótem fagurii cu albine cu tot și îi mutăm în coșnița stupului, cu care îl unim, așa inse ca între stupul original și între cel mutat să fie cel puțin doi faguri cu miere. Prin procedura acésta ambii stupi se sparie, și nefiind contactul înmediat, nu se bat; ér cel fără matcă pe încetul se trage la cel alalté. Fagurii rēmași

fără albine la căte va zile era-și îi scótem. Albinele ce au mai rēmas în coșnița, de unde l-am mutat, le măturăm unde va la sóre pe pagiste. Coșnița netrecut trebuie pusă în alt loc.

Dacă stupul are trântori, așa dară matcă falsă, îl măturăm fără îndurare unde va pe pagiste la sóre. Trântorii din faguri îi nimicim taindu-i, ér cei cu miere îi folosim spre ajutorarea altor stupi. Coșnița trebuie mutată în alt loc. Albinele ast fel expatriate se reintorc și se unesc cu cel alalté stupi, matca, săi matcele false încă vor peri. Clocitura de trântori se deosebesce de cea de albine prin aceea, că cea de trântori e bulbucată în a fără ca vērșatul, cea de albine e netedă.

După sburatul spre curățire, când temperatura va fi de 12° C., adecă binișor căld, stupariul trebuie să curățá internul coșniților de muceđală, albine mórte, vermi și alte gozuri. Stupilor, cari au miere puțină, să li-se dea miere, de aci înainte consumă foarte multă. De la cuantul de miere depinde viitorul stupului. Mierea se dá saú în faguri, saú miere fluidă căldută turnată pe faguri goli ori în trocuțe. Trebuie dată în cuanturi mari, ca să nu înteiim prea tare clocitul, de ore ce încă nu e timpul. Tot de una trebuie dată sara, ori pe timp noros, ca să evităm răpitul. De asupra mierii date în trocuțe ori alte vase trebuie presărat așchițe, ca albinele să aibă pe ce sta, să nu se înecé în miere. Albinele în Martie află polen cu deosebire pe arini, podbeal, mai tărziu pe alun, și apoi pe răchiși etc. Podbealul și arinul crește inse numai în locuri umeđe și de cea mai rea calitate. În munte majoritatea tufelor e arin, și pe párae enorm de mult podbeal. La țară în locurile mai binecuvintate de Dumnezeu, lipsesece acésta páșune plăcută albinelor. Aci se pôte ajuta în căt va în mod artificial. Saci de lână, cu cari am fost la móră, ori alte vesminte péroase și presărate cu fărină, cu deosebire de grăd, să se întindă la sóre sus, în apropierea stupinei, și albinele nu vor întărzia a-și duce polenul necesar. Fărină bine cernută și amestecată cu puțin candis (zăhar galbin) pulverizat se pôte dá și în lăuntru coșniței, în o trucută. Albinele le vor folosi aceste numai când nu vor afla în natură polen de flori.

Roșia montană, 23 Faur n. 1899.

Ioan Maior
paroch.

Bibliografie.

A apărut:

Glosariu de cuvinte dialectale, adunate și explicate de *Alesiu Viciu* profesor, Blaș 1899. 8°, IV+56 pag. Preț 1 coronă.

Foi speciale de filologie nu avem, ér lucrările curat filologice sînt foarte rari în literatura noastră. De aceea ne surprinde plăcut, când vedem, că apar și lucrări din filologia română, dovadă, că nici acest teren nu este părăsit. Lucrarea de față încă ne procură acésta mângăere.

Drept introducere aflăm aci o disertațiune „despre însemnătatea studiilor dialectale.”

În acésta mai întâi constatéză variațiile dialectale existente în graiul poporului român din diversele părți ale țării; arată apoi cauzele, cari le produc și în fine, ținând de párerăa marelui linguist Max. Müller că: „limba în dialecte își trăesece viața naturală și adevărată” autorul conchide, că diferențele dialectale sînt de cea mai mare importanță. Cu exemple din „Glosariu” dovedesece, că mulți *archaism* și forme *obsolete* din cele mai vechi monumente de limbă se pot explica prin cuvinte dialectale, ce au mai rēmas în graiul viu al poporului în unele ținuturi. De aici rezultă, că studiul particularităților dialectale este de o importanță estremă 1° pentru

filologia. „Materialul adunat din graiul viu”, zice autorul: „va înlesni filologilor studiul comparativ al dialectelor, care le va dá și cheia înțeleșului pentru multe cuvinte până acum neexplicate, saú gresit luate; îi va conduce la cunoșterea dezvoltării naturale a limbii, le va aréta legile schimbării et.” Se provóca apoi la esemplul fraților italieni, cari în scopul espus au scris zece de vocabulare dialectale. Scurt, profesorul Viciu introduce o nouă direcție: „Cultivarea limbii pe basa graiului viu (v. p. 6).” — Cei ce au negles studiarea graiului viu și au studiat limba numai pe basa monumentelor vechi, au ținut în vedere numai trecutul limbii, nu l-au adus în legătură cu limba actuală, au făcut un studiu necomplet. Dovadă ne sînt gramaticile, cari au statorit legile unei limbii, ce nici o dată n'au esistat. De aceea ne unim cu párerăa autorului. 2°. Studiul graiului poporan dialectal, al *jargónelor locale*, îl află necesar și pentru literatură. „Produsele Musei poporane . . . nu se pot înțelege fără studiarea jargónelor locale” zice autorul. Provocându-se apoi la stiliul lui Alexandri în „Doina” conchide, că „limbajul lor poetic s'a reținut prin influința binefăcătoare a limbii poporane. 3°. Datele graiului poporan sînt un izvor abundant pentru *etnografie*”, scrie autorul, dezvoltând scurt și evident, cum viața poporului se oglindă în vorba lui; deci „studiul limbii poporane se impune etnografului în mod indispensabil.”

Aceste și ca motive ale întreprinderii Dsale „de a aduna la un loc materialul dialectal”.

Urméză un studiu asupra graiului românesc din „Valea Jiului”. Acest studiu este precedat de o schiță topografică și etnografică. Espune apoi particularitățile: a) *morfologice* și b) *fonetice* din graiul Jienilor. În fine dá o probă de grai de pe Jiú: „Povestea Dobrii hăi desmirate” în limbajul din Isroni și Uricani.

Partea II-a o forméză *Glosariul*, pe trei cóle și mai bine tipariú *petit*. Vorbele singuraticé în text sînt cu litere *grase*, explicările cu lit. *pet. current*, ér frasele cu *pet. cursiv*. Conține de acele vorbe, cari saú lipsesc în vocabularele și glosarele esistente, saú sînt luate în altă accepțiune a sensului. Spre a nu lăsa îndoelă asupra însemnării vorbelor, autorul a reprodus căte o frasă luată de a dreptul din graiul poporan; ast fel cuvintele cuprinse în frase dáu mai apriat înțeleșul cel adevărat. Nu a rare ori indică autorul originea cutărui barbarism: magiar, slav, german. În analize etimologice rar se dimite. Ici colo surprins de vre o vorbă de origine vechiă românăescă o aduce în legătură cu vorba *latină, greacă și sanscrită*, une ori o rapórtă la vre o rădăcină *celtică*. Se pare, că autorul din modestiá lasă altor filologi cercetarea sciințifică a originii vorbelor, ori dóră și-o rezervă pentru alt studiu ulterior. Atunci am dori, să vedem și o *geografie mai precisă a cuvintelor* și încă și a *sunetelor*. Numai așa ne putem face idee deplină despre *teritoriul lor de circulațiune*. Acésta dorință, nu ne îndoim — ușor mi-ar puté-o implini autorul ajutat de esperința proprie și de școlarii de prin tóte unghiurile țării. Póte că numai speșele editării au făcut, de nu o vedem realizată cu astă ocașiune și depinde de la încurajarea, cu care publicul va întimpina lucrarea prezentă. Din parte-ne o recomandăm cu tot adinsul atît publicului nostru cetitoriú, cât și atențiunei cercurilor chemate a sprigini ast fel de întreprinderi nu zicem numai folositoare, dar necesare pentru cultura limbii române.

Editor și redactor răspundător:

Dr Vasile Suciú.